

Rapport 2021:20

Etniskt blandad skola och framtida sociala interaktioner mellan personer med olika etnisk bakgrund

Påverkas barn och unga med svensk bakgrund av att träffa skolkamrater med en annan etnisk bakgrund? Helena Holmlund, Erica Lindahl och Sara Roman vid IFAU studerar effekter av skolans elevsammansättning på framtida sociala kontakter mellan personer med olika etnisk bakgrund.

Leder blandade skolor till större förståelse?

I skolan möts personer med olika bakgrund. Påverkar dessa möten deras framtida liv – leder de till förändrade attityder och till större förståelse mellan grupper?

Holmlund, Lindahl och Roman undersöker stödet för den så kallade kontakthypotesen – att fördomar och konflikter mellan grupper minskar om grupperna interagerar med varandra.

De studerar om elever med svensk bakgrund som i början av 1990-talet gick i skolan med elever med bakgrund utanför västvärlden oftare bildar familj med en person med icke västerländsk invandrabakgrund. Familjebildning mellan personer med olika bakgrund kan ses som en indikator på hur mycket fördomar och konflikter som finns i ett samhälle.

Jämförelser på samma skola

Elever med liknande bakgrund går ofta i samma skolor. När man studerar effekter av elevsammansättning kan det därför vara svårt att veta vad som beror på kamraternas bakgrund och vad som beror på elevens egen bakgrund. En vanlig metod för att ta hänsyn till detta är att jämföra elever som gått i samma skola men haft olika sammansättning av klasskamrater.

Rapportförfattarna jämför i en regressionsanalys elever med svensk bakgrund som gått i olika årskullar

på samma skola. Andelen elever med utländsk bakgrund varierar mellan olika årskullar och i och med det har eleverna mött olika många kamrater med invandrabakgrund. Andelen barn med icke västerländsk invandrabakgrund i en årskull mäts när eleverna går i årskurs 4. Utifrån den andelen skapas ett mått på en förväntad andel kamrater med invandrabakgrund i årskurs 9. Med denna ansats kan rapportförfattarna fånga kontakter mellan elever under en period om minst sex år och även ta hänsyn till att elever byter skola. Det senare skulle annars kunna snedvrída analysen då det visar sig att det finns en högre sannolikhet att elever med svensk bakgrund flyttar och byter skola då andelen elever med invandrabakgrund ökar.

I rapporten undersöks dels effekten av att ha en kamrat med icke västerländsk invandrabakgrund jämfört med att inte ha det, dels effekten av att få ytterligare en skolkamrat med icke västerländsk invandrabakgrund när det redan finns en eller flera i årskursen.

Alla elever som gick i årskurs 9 under 1991–1994

Samtliga elever som gick ut årskurs 9 under 1991–1994 finns med i studien, det är knappt 300 000 personer. Eleverna följs fram till 2016/17, då de är i 40-årsåldern.

Fler kvinnor bildade familj med en partner med annan etnisk bakgrund

Möten verkar spela roll. Kvinnor som haft en skolkamrat med invandrarbakgrund hade som vuxna en högre sannolikhet än de som inte haft det att bilda familj med en partner som har en bakgrund utanför västvärlden. Sannolikheten att bilda en sådan familj ökade med ungefär 6 procent. Männen familjebildning påverkas inte på samma sätt.

Partnervalet påverkades däremot inte av att få *fler* skolkamrater med invandrarbakgrund när de redan hade minst en skolkamrat med den bakgrunden.

Holmlund m.fl. menar att detta skulle kunna bero på att attityder och beteenden baseras på fördomar vilka ändras när man möter något man inte tidigare upplevt. Det är den första nya personen man möter som spelar störst roll för attityderna, inte den femte eller den tionde.

Val av skola till de egna barnen

Författarna undersöker även en annan möjlig indikator på attityder mot personer med icke västerländsk bakgrund: andelen barn med invandrarbakgrund i de egna barnens skola. Kvinnor som haft en elev med invandrarbakgrund i sin årskurs har i högre utsträckning än andra kvinnor sina egna barn i skolor med en mer etniskt blandad elevsammansättning.

Beror resultaten på förändrade attityder eller finns det andra förklaringar?

Det måste dock inte vara förändrade attityder som leder till att kvinnorna som haft invandrade skolkamrater oftare får barn med en man med bakgrund i ett annat land. En etniskt blandad skola skulle kunna ha betydelse för många olika långsiktiga livsutfall. Rapportförfattarna undersöker en rad sådana.

Kvinnors ökade sannolikhet att bilda familj med en partner med icke västerländsk bakgrund beror inte på att flickor med svensk bakgrund senare bildar familj med de pojkar de träffade i skolan. Inte heller har kvinnor med invandrade kamrater i sin årskull gjort utbildningsval eller valt bostadsområden som ökat

möjligheten att möta fler personer med utländsk bakgrund.

Däremot finns det tecken på att val och beteenden hos kvinnor som hade en skolkamrat med utländsk bakgrund påverkats på andra sätt. De har en något högre sannolikhet att bilda familj (+1 %), och även om deras betyg inte påverkades har de en lägre sannolikhet att välja en högskoleförberedande gymnasieutbildning (-2,5 %).

Rapportförfattarna kan alltså inte med säkerhet fastställa att det just är kvinnornas attityder till invandrare som har påverkats. Resultatet att kvinnorna i högre utsträckning får barn med en man med invandrarbakgrund skulle kunna bero på att andra värderingar eller beteenden har förändrats, vilka leder till att de sedan oftare får barn eller i mindre utsträckning går en högskoleförberedande utbildning.

Resultaten visar dock att en skolkamrat med annan etnisk bakgrund ökar sannolikheten att interagera med personer med invandrarbakgrund längre fram i livet.

Om rapport 2021:20

IFAU-rapport 2021:20 *Etniskt blandad skola och framtida sociala interaktioner mellan personer med olika etnisk bakgrund* är skriven av Helena Holmlund, Erica Lindahl och Sara Roman vid IFAU. Rapporten är en sammanfattning av Working paper 2021:16 *Immigrant peers in the class: responses among natives and the effects on long-run revealed preferences*.

För mer information kontakta Erica Lindahl på erica.lindahl@ifau.uu.se

Rapporten i korthet summerar utvalda rapporter från IFAU. Om du vill prenumerera skicka dina kontaktuppgifter till ifau@ifau.uu.se. Märk e-posten med "prenumeration RIK". Besök gärna www.ifau.se.